

Podrška implementaciji antikorupcijskih strategija u Bosni i Hercegovini

Aktivnost 3.1

Output: Procjena kapaciteta AKT za primjenu Modela komunikacione strategije, izazovi za primjenu i načini za njihovo prevazilaženje

1. Assessment of capacities for implementation of draft Model of communication strategy
2. Challenges to implementation of Model communication strategy and way to overcome them

Autori: Zlatko Minic, Key Expert 2

Sanela Tunović Bećirović, Non-Key Expert

maj 2019.

Analiza je nastala u okviru projekta IPA "Support to implementing anti-corruption strategies in Bosnia and Herzegovina" (EuropeAid/139068/DH/SER/BA). Ovaj projekat finansira Evropska unija.

Sadržaj ove publikacije je odgovornost autora i konzorcijuma predvođenog ECG Summit i ne odražava stavove Evropske unije. Dio ove analize sadrži se u Modelu komunikacione strategije za antikorupcijska tijela u BiH

Antikorupcijska tijela na internetu

Sopstveni sajt	Stranica na sajtu vlade	Informacije (vijesti o aktivnostima) na sajtu vlade	Postoje kontakt podaci	Postoje strateški AK dokumenti na sajtu AKT ili Vlade	Ništa	Facebook stranica/ Twitter nalog
1	3	5	2	8	4	0

Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije jedino je AKT koje ima sopstveni sajt, na adresi www.apik.ba Sajt sadrži podatke o APIK-u, rukovodstvu, organizaciji, omogućava kontakt sa Agencijom, sadrži i mali rječnik osnovnih pojmova iz oblasti povezanih sa korupcijom i antikorupcijom. Na njemu su objavljeni posljednji izvještaji o radu APIK-a, izvještaji o provođenju Strategije za borbu protiv korupcije i pratećeg Akcionog plana, kao i dvije analize¹ koje je APIK objavila u 2018. godini. Upravo ovi izvještaji i analize mogu biti veza sa kratkom analizom sadržaja "komunikacijskog" dijela sajta, odnosno segmenta "Aktuelnosti" u kojemu se nalaze "Saopštenja za javnost", "Intervjui direktora i zamjenika direktora" i "Galerija".

Naime, u tom dijelu sajta u 2018. godini objavljeno je 29 saopštenja, četiri galerije fotografija sa konferencija održanih u toj godini i niti jedan intervju. Na Youtube kanalu APIK-a² objavljeno je pet intervju a i jedan promotivni video. Riječ je o periodu februar 2018 (kada je kanal otvoren) – januaru 2019 (kada je datiran posljednji najnoviji intervju).

Najveći broj saopštenja (osam) odnosi se na održane sastanke predstavnika Agencije, pet ih je posvećeno organiziranim radionicama, četiri konferencijama koje je APIK organizirala ili suorganizirala. Među ostalim saopštenjima su dva o konkursu za djecu povodom Međunarodnog dana borbe protiv korupcije, dva o potpisanim memoranduima o saradnji, tri su protokolarnе čestitike rukovodstva APIK-a građanima povodom vjerskih praznika, jedno je vijesti iz oblasti antikorupcije, a četiri se odnose na usvojena dokumenta i izvještaje.

Ova poslednja samo su, međutim, vijesti o tome da su nadležni organi usvojili izvještaje APIK-a. Tu se otkriva veliki potencijal, ili propuštena prilika, za proaktivni nastup APIK-a - za predstavljanje nalaza iz izvještaja i izrađenih (i na sajtu objavljenih) analiza, bilo u formi saopštenja ili aktivnog nastupa rukovodilaca na te teme. Također vijest iz oblasti antikorupcije (potpisivanje deklaracije zemalja učesnica Berlinskog procesa na samitu premijera WB6+EU8, održanom 9. i 10.7. 2018. godine u Londonu, odnosno izjave iz oblasti borbe protiv korupcije kojom se Bosna i Hercegovina opredjeljuje da će pružiti punu podršku svim institucijama nadležnim za prevenciju korupcije i borbu protiv korupcije na svim nivoima vlasti u BiH, u cilju efikasnijeg suprotstavljanja korupciji kroz jasno izraženu podršku i

¹Uključivanje privatnog sektora u borbi protiv korupcije, mogućnosti i forme saradnje između institucija u antikorupcijskom sistemu u BiH i Analiza nadležnosti nadzornih komisija i zakonodavnih tijela u jedinicama lokalne samouprave u BiH

² https://www.youtube.com/channel/UCmFA2W_wQ8cmGVVuRvemb2A

unapređenju u specifičnim područjima definiranim predmetnom Izjavom) bila je prilika za proaktivno reagovanje iz APIK-a.

Što se ostalih sadržaja tiče, na sajtu APIK-a se može pronaći i link ka globalnom istraživanju percepcije korupcije iz prethodne godine (Transparency International iz 2017) iako je u međuvremenu objavljeno novo, par banera koji vode ka nepostojećim stranicama (Pitanja i odgovori, Kako protiv korupcije), što daje utisak neažurnosti. Prema obrazloženju iz APIK-a, postoji problem sa ažuriranjem ovih sadržaja jer se administriranje dijela sadržaja obavlja preko web hostinga e-vlade.

Sajt je, međutim, dobar okvir za uspostavljanje aktivnije komunikacije APIK-a sa medijima i građanima.

APIK nema (kao ni bilo koje drugo AKT u BiH) sopstvenu Facebook stranicu niti Twitter nalog. Akcioni plan za sprovođenje Komunikacijskestrategije APIK-a iz 2014. predviđao je uspostavljanje profila i naloga u 2015. godini, ali u APIK-u je zaključeno da ne postoje dovoljni resursi za redovno održavanje ovh oblika komunikacije.

Google pretraga pojma "agencija za prevenciju korupcije" kao prvi rezultat izbacuje stranicu APIK-a, ali među prvih 20 rezultat nema pozitivno intoniranih vijesti o rezultatima rada APIK-a.

Antikorupcioni tim Vlade Federacije BiH nema svoj sajt, niti stranicu na sajtu Vlade, već su samo na stranici "Strategije i dokumenti" postavljeni strateški antikorupcijski dokumenti - Strategija za borbu protiv korupcije FBiH 2016-2019 i Akcioni plan i Informacija o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2016.-2019. Federacije BiH.

Ta stranica je upravo ono što se dobija kao rezultat Google pretrage na pojam "antikorupcioni tim vlade federacije bih".

Na sajtu Vlade nisu nađeni podaci o Timu, kontakt podaci (postoji kontakt sa Uredom Vlade za odnose sa javnošću) niti bilo kakve vijesti o aktivnostima tima.

Tim nema svoju Facebook stranicu niti Twitter nalog.

Komisija za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije RS nema svoj sajt, nema stranicu na sajtu Vlade RS, niti se na sajtu Vlade mogu naći podaci o Komisiji. Svoj sajt nema ni Ministarstvo pravde Republike Srpske koje pruža podršku u radu Komisiji, već na sajtu Vlade RS postoji stranica ministarstva.

Google pretragom po pojmu "Komisija za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije RS" može se naći vijest iz januara da će Komisija "uskoro biti formirana". Na stranici Ministarstva pravde, na stranici aplikacije za prijavu korupcije mogu se naći antikorupcijska strategija iz 2013. godine i neaktivan link na akcioni plan za njeno provođenje.

Nisu pronađeni Facebook stranica niti Twitter nalog Komisije.

Nisu pronađeni sajt niti posebna stranica **Komisije za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije Brčko Distrikta BiH**. Google pretraga po nazivu Komisije daje dvije vijesti o njenim

aktivnostima u 2018. godini, na sajtovima Skupštine BD (sastanak sa skupštinskom Komisijom za borbu protiv korupcije) i Vlade BD.

Na sajtu Vlade nisu pronađeni podaci (nit ikontakt podaci) o Komisiji, a pretragom se nalazi samo vijest koja se otvara i na Google pretrazi, iz maja 2018. godine (o predavljanju Strategije i Akcionog plana institucijama sa područja Distrikta). Strategija nije nađena na novom portalu (u funkciji od XI 2018), ali se nalazi na starom sajtu Vlade BD. Nisu pronađeni Facebook stranica niti Twitter nalog Komisije.

Na internetu nije nađen sajt **Komisije za sprječavanje korupcije Zapadnohercegovačkog kantona**. Na sajtu Vlade Zapadnohercegovačkog kantona, odnosno Vlade Županije zapadnohercegovačke, nije nađena stranica Komisije, niti bilo kakvi podaci o njoj (kontakt informacije ili vijesti o aktivnostima).

Podaci niti informacije ne mogu se naći niti Google pretragom, niti pretragom sajta Vlade. Nisu pronađeni Facebook stranica niti Twitter nalog Komisije.

Radno tijelo Vlade Unsko – sanskog kantona za borbu protiv korupcije nema sopstveni sajt već stranicu na sajtu Vlade USK i, prema ocjeni samog Tijela, "na adekvatan način je zastupljeno na stranici Vlade Unsko-sanskog kantona", gdje ima "dovoljno prostora za objavu vijesti o aktivnostima Tima".

Ka stranici Tijela vodi baner sa samo vrha naslovne stranice sajta Vlade USK, koji je vidljiv i na svim nižim nivoima sajta. Na stranici se nalaze dokumenti (strateški, obrasci i planovi integriteta dvije opštine), tri vijesti o aktivnostima Tijela (dvije iz 2018. o aktivnostima - konferencijama, odnosno radionicama i jedna iz 2017. godine - obavjest obveznicima akcionog plana, odnosno obveznicima izrade planova integriteta). Nisu nađeni kontakt podaci Tijela. Tijelo nema Facebook stranicu niti Twitter nalog, ali se trenutno razmatra to pitanje.

Google pretraga kao ni pretraga na sajtu Vlade Hercegovačko-neretvanske županije/kantona ne daje bilo kakve rezultate na pojam "**Radno tijelo za borbu protiv korupcije Hercegovačko – neretvanskog kantona**".

Tim za borbu protiv korupcije Bosansko – podrinjskog kantona nema svoj sajt i nije nađena stranica na sajtu Vlade. Pretraga na sajtu Vlade daje vijesti iz 2016. godine o usvajanju akcionog plana za borbu protiv korupcije i aktivnostima Tima tim povodom. Nisu pronađeni Facebook stranica niti Twitter nalog Tima.

Tim za borbu protiv korupcije Posavskog kantona nema sajt, ali je, prema navodima iz Tima, u planu njegova izrada. Tim nema sopstvenu stranicu na sajtu Vlade, gdje se ne mogu naći, dvije godina po usvajanju, niti Strategija niti Akcioni plan. Tim nema Facebook stranicu niti Twitter nalog.

Tim za borbu protiv korupcije Zeničko – dobojskog kantona ima stranicu na sajtu Zeničko-dobojskog kantona (www.zdk.ba) i na njoj se objavljuju saopštenja i dokumenti. Do stranice se dolazi preko uočljivog banera pri vrhu početne stranice. I u horizontalnom meniju koji se otvara na podstranici kantona, na kojoj je predstavljena kantonalna vlada, postoji naslov "Borba protiv korupcije" sa koga se mogu otvoriti stranice Tim Vlade Zeničko – dobojskog kantona za borbu protiv korupcije, gdje je sastav Tima, nadležnost i rješenje o formiranju, Strategija i Akcioni plan za borbu protiv korupcije, gdje su

pomenuti dokumenti i zaključak o usvajanju izveštaja o provođenju Strategije i AP, te Aktivnosti Tima, gde je sedam informacija iz 2019, 20 iz 2018 i 13 iz 2017. i jedna iz 2016. godine. Iako Tim ima sopstvenu stranicu, koja sadrži podatke o njemu, ne postoje informacije o kontaktu sa Timom.

U Timu smatraju da nisu kadrovski osposobljeni za održavanje sopstvenog web sajta. Tim nema svoju Facebook stranicu niti Twitter nalog.

Tim za sprečavanje korupcije Tuzlanskog kantona nema vlastiti web stajt, niti na stranici Vlade Tuzlanskog kantona ima svoju stranicu. Informacije o aktivnostima Tima koje su objavljivane na stranici Vlade Tuzlanskog kantona, objavljivane su u dijelu gdje su informacije i iz svih ostalih organa (ministarstava, ureda, radnih tijela Vlade TK). Na sajtu nisu nađeni informacije o kontaktu sa Timom. Na sajtu je, kroz pretragu, dostupan Program za borbu protiv korupcije TK. Sam Tim smatra da bi u predstojećem periodu, kad se očekuju rezultati i informacije od značaja za javnost, bilo dobro da Tim barem dobije svoju stranicu na web sajtu Vlade TK. Tim nema svoju Facebook stranicu niti Twitter nalog.

Tim za sprečavanje korupcije Kantona 10 nema sopstveni sajt. Na sajtu Vlade Kantona 10, odnosno Vlade Hercegbosanske županije pronađeno je nekoliko informacija o aktivnostima Tima, na stranici gdje se objavljuju sve novosti (jedna iz 2018, sedam iz 2017. i dvije iz 2018. godine). Strateški dokumenti nađeni su na sajtu Vlade putem pretrage. Nisu nađene informacije o kontaktu sa Timom. kao ni Facebook stranica ili Twitter nalog tima.

Tim za sprečavanje korupcije Srednjobosanskog kantona nema sajt niti stranicu na sajtu Vlade. Iz Tima je na upitnik dobijen odgovor da ima "pravo i mogućnost objave na web stranici Vlade". Na sajtu, međutim, nisu nađene informacije o kontaktu sa Timom. Nađena je informacija da je Vlada u januaru 2019. "na prijedlog Tima za sprečavanje korupcije, usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za borbu protiv korupcije Vlade Srednjobosanskog kantona za period maj 2018 – decembar 2018. godina", te dvije informacije iz 2018. o aktivnostima APIK-a, kojima su prisustvovali članovi Tima. Nađeni su i strateški dokumenti.

Ured Vlade Kantona Sarajevo za borbu protiv korupcije i kontrolu kvaliteta ima svoju stranicu u okviru sajta Vlade Kantona Sarajevo (<http://vlada.ks.gov.ba>). Ured ima mogućnost objavljivanja informacija na toj stranici, a u okviru provođenja trenutnih aktivnosti razmatra se mogućnost uspostave samostalnog web sajta Ureda. Postoji i posebna prezentacija „Anti-CorruptiKS“ – platforma multi-modularnog analitičkog softvera.

Do stranice Ureda dolazi se preko glavnog horizontalnog menija, sa stavke "Vlada", gdje se nalazi uz podstranice "Premijer", "Sastav", "Mandati premijera i ministara - statistika", "Kabinet premijera", "Stručna služba Vlade", "Pres služba", "Služba protokola", "Stručna služba za zajedničke poslove" i "Ured za zakonodavstvo". Na postojećoj stranici na sajtu Vlade nalaze se podaci o Uredu, kontakt podaci (adresa, e-mail adrese, telefoni) i vijesti o aktivnostima (osam iz 2019, 11 iz 2018, 13 iz 2017, 11 iz 2016). Kontakt podaci (adresa i e-mail adresa) nalaze se i u glavnom spisku kontakata na sajtu Vlade. Strategija je nađena na posebnom portalu "Registar imenovanih lica", među propisima.

Služba za odnose sa javnošću i osobe zadužene za odnose sa javnošću

Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije jedino je AKT koje ima stručnu savjetnicu za odnose s javnošću/glasnogovornicu, koja se bavi svim poslovima vezanim za komuniciranje u Agenciji. Osoba zadužena za odnose s javnošću imala je uopštene obuke u vezi sa komunikacijama, ali ne i specifične za komuniciranje u oblastima kao što su korupcija, etika, integritet.

Šef Ureda Vlade Kantona Sarajevo za borbu protiv korupcije i kontrolu kvaliteta u praksi nastupa u ime Ureda prema medijima i javnosti. U tim aktivnostima Ured ima podršku Press službe Kantona Sarajevo.

U ime Radnog tijela Vlade Unsko – saskog kantona za borbu protiv korupcije najčešće izjave daje koordinator. U Tijelu smatraju da bi u predstojećem periodu bilo dobro imenovati osobu zaduženu za kontakte sa javnošću i obučiti je za te aktivnosti.

Tim Tuzlanskog kantona nema osobu zaduženu isključivo za komunikaciju sa medijima, nego se za obavljanje tih poslova oslanja na stručnog savjetnika za odnose sa javnošću u Uredu za zajedničke poslove kantonalnih organa Tuzlanskog kantona, stručnog savjetnika za informisanje u Ministarstvu unutrašnjih poslova i stručnog savjetnika za informisanje u Uredu premijera Tuzlanskog kantona.

U Srednjobosanskom kantonu za odnose sa javnošću zadužen je viši referent za odnose sa javnostima u Uredu za evropske integracije, fondove, odnose sa javnostima i kvalitet prema međunarodnom standardu. Ta osoba nije prošla obuku za komuniciranje u oblastima specifičnim za aktivnosti AKT (korupcija, etika, integritet i sl).

Tim Vlade Zeničko – dobojskog kantona za borbu protiv korupcije nema vlastitu službu ni osobu zaduženu za komunikaciju sa medijima, a Vlada je ima osobu koja je zadužena isključivo za odnose s medijima i javnošću. Prema podacima press-službe osoba zadužena za PR nije prošla obuku za komuniciranje specifičnih oblasti kao što su korupcija, etika, integritet.

Preporuke za unapređenje postojećeg stanja

Preporučuje se da AKT otvore **internet sajt**. Sajt najmanje treba da sadrži podatke o AKT (sastav, nadležnost, način izbora), kontakt podatke, podaci za medije (osoba zadužena za kontakt sa medijima, informacije o dostupnim materijalima – fotografije, video snimci, infografici i sl), akte o izboru AKT, odgovarajuće propise i dokumente koje AKT primjenjuje u radu (poput poslovnika, internog akta kojim se uređuje korišćenje službenih vozila, mobilnih telefona, kojim se uređuju javne nabavke koje provodi AKT, interne akte o sukobu interesa i sl), akte koji se odnose na rad AKT (strateški dokumenti, planovi rada, izvještaji o radu, zakoni ili podzakonski akti koji uređuju rad AKT ili organa za koje je AKT nadležna, druge antikorupcijske propise), vijesti o aktivnostima AKT i eventualno o druge relevantne vijesti sa područja teritorijalne nadležnosti AKT koje se odnose na korupciju/antikorupciju, posebno sa stanovišta prevencije, odnosno iz opsega nadležnosti AKT. Potrebno je da postoje linkovi ka stranicama/profilima AKT na društvenim mrežama, kao i linkovi ka relevantnim organima i drugim antikorupcijskim organima, tijelima, institucijama. U ovisnosti o obimu, moguće je izdvojiti kao posebnu rubriku medijske napise o

AKT, intervju i izjave predstavnika AKT. Poželjno je da postoji engleska verzija, makar sa osnovnim podacima o AKT i kontakt podacima.

Najznačajnije informacije, tekuće kampanje i sl treba naglasiti preko jasno vidljivog banera u gornjem dijelu početne stranice.

Adresa treba da bude izabrana tako da se lako pamti, da se može promovisati u javnim nastupima i na promotivnim materijalima. To znači da treba izbjegavati predugačke nazive (poput PUN-NAZIV-ANTIKORUPCIJSKOG-TIJELA.BA), ali i akronime ili skraćenice koji nisu prepoznatljivi (na primjer KPKKASK-BD.BA za Komisiju za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije BD BiH)

Ukoliko ne postoji mogućnost za otvaranje (i samostalno administriranje) internet sajta AKT, potrebno je da AKT otvore sopstvenu stranicu nainternet sajtu relevantnog ministarstva, vlade ili skupštine. Ka ovoj stranici treba da vodi jasno vidljiv baner sa naslovne stranice sajta. Adresa podstranice takođe treba da bude lako pamtljiva, npr xxxvladaxxx.ba/antikorupcija.

Predstavnicima AKT treba da promovišu internet sajt kroz promotivne materijale (vizit karte, memorandum, roll up za konferencije za novinare, blokovi i sl) i u javnim nastupima, kada treba pomenuti šta je dostupno na sajtu i naglasiti adresu, te pozvati gledaoce, slušaocce da redovno posjećuju sajt..

Preporučuje se da AKT odrede **osobu zaduženu za kontakt sa javnošću**. Riječ je o osobi koju će mediji prepoznavati kao osobi kojoj se obraćaju kada su im potrebne informacije o radu AKT ili u vezi sa AKT. To može biti osoba iz stručneslužbeili neko od članova AKT, kao i rukovodeća osoba u AKT. Bitno je da mediji imaju kontakte, da ova osoba ostvari direktan kontakt sa medijima (kroz neformalne brifinge i sl) i da ima kontakte novinara, kao i da mediji jasno prepoznaju da li je riječ o osobi koja može da govori u imeAKT ili će im obezbjediti kontakt sa predstavnicima AKT, podatke iz AKT ili saopštenje/izjavu. Ta osoba mora da poznaje strukturu i nadležnosti AKT, da prati njen rad, da poznaje korupcijske i antikorupcijske aktuelnosti i da poznaje osnovne pojmove iz oblasti korupcije, odnosno antikorupcije (npr. ne bi se smjelo desiti da novinar traži stav predstavnika AKT povodom aktuelne afere ili o problemu zaštite zviždača/uzbunjivača, a da osoba ne prepoznaje o čemu novinar govori). Ovo je posebno bitno ukoliko te poslove za potrebe AKT obavlja neko spolja – PR služba nadležnog ministarstva, vlade, skupštine. S druge strane, ukoliko to rade sami predstavnici ili rukovodilac AKT, neophodno je da budu obučeni u oblasti komunikacije.

Preporučuje se da AKT otvore svoje stranice/kanale/profile na **društvenim mrežama**, kao jednim od najefikasnijih kanala za direktnu komunikaciju sa širom javnošću. Izbor zavisi prvenstveno od kapaciteta. Ponekad je bolje nemati profil nego imati otvoren forme radi, a na njemu ne objavljivati ništa, ne odgovarati na poruke. Facebook je dalje najpopularnija mreža, posebno među odraslom populacijom. Facebook može poslužiti za prenošenje informacija o radu, uz preusmjeravanje na sopstveni sajt, ako mjesto gdje se može pronaći detaljnija informacija. Facebook ne zahtjeva stalno angažovanje, otvaranje i uređenje stranice je jednostavno, potrebno je samo pažljivo pratiti komentare, direktne poruke, na njih odgovarati i spriječiti nepoželjne izraze i jezik u komentarima (vrijeđanje, govor mržnje i sl). Twitter zahtjeva angažovaniji pristup. I kod jedne i kod druge mreže treba imati u vidu i odnos

ličnih profila predstavnika AKT profila, odnosno stranica AKT. Dio javnosti će ličnu stranicu predstavnika AKT prepoznavati kao dio "šireg profila AKT", čak i uz napomenu da je riječ isključivo o ličnim stavovima. Stoga na ličnom profilu ne treba komentarisati materiju iz direktne nadležnosti AKT (odnosno ono o čemu bi se moglo odlučivati u okviru rada AKT), ali to ne znači da se treba uzdržavati od komentaranja antikorupcijskih tema u načelu, od "šerovanja" postova AKT. Kanal na Youtube-u može poslužiti za uštedu prostora na sopstvenom serveru. Video materijal se može postavljati na Youtube, a na sajtu i drugim društvenim mrežama dijeliti link ka tim snimcima. Na kanal se mogu postavljati i video snimci u vezi sa AKT iz medija, uz poštovanje (odnosno dogovor/pristanak medija) vlasnika autorskih prava.